

WAYS TO APPLY INNOVATIVE METHODS, TECHNOLOGIES AND APPROACHES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF 6–7 YEAR OLD CHILDREN

Irina B. Stoyanova

ABSTRACT: *The article discusses the innovative methods, approaches and technologies, as well as the options for their implementation. The aim is to optimize the process of education, training and socialization through:*

- *creating conditions for orientation towards the interest and motivation of the child (the student), to the age and social changes in their life, as well as to their ability to apply the acquired competencies in practice;*
- *using innovative educational technologies, methods, approaches and tools to contribute to greater efficiency and novelty in pre-school and school education.*

KEY WORDS: *innovation, interactive methods, approaches, technologies, lapbook.*

Новата образователна парадигма на 21 век поставя нови изисквания и предизвикателства пред детската градина като:

- поставяне на детето в центъра на педагогическото взаимодействие;
- уважение и съхраняване на детската индивидуалност;
- наред с класическите, широко приложение трябва да намерят интерактивните технологии, методи и форми на обучение;
- приложение на игровия подход.

Ето защо е необходимо образователният процес да бъде съобразен с особеностите на децата, които растат и се развиват в обкръжението на таблети, компютри, смартфони, лаптопи и други новостии на модерната техника. В съвременните условия е трудно да се провокират детското внимание, желания и интереси без използването на интерактивни методи и технологии.

Статията има за цел да се оптимизира процесът на обучение, възпитание и социализация чрез:

- създаване на условия за ориентираност към интереса и към мотивацията на детето (ученика), към възрастовите и социални промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- използване на иновационни образователни технологии, методи, подходи и средства за допринасяне на по-голяма ефективност и новостии в предучилищното и училищното образование

Редица автори определят понятието „Иновация“ като едно от ключовите на съвременната наука и образование. При разкриване на същността на това понятие липсва единство между авторите[9].

Според Ст. Кръстева понятието „иновация“ в контекста на образованието се нарича „такава промяна, при която чрез използване на изобретение или съществуващи вече инструменти по нов начин се въвеждат в практиката нови и полезни методи, техники, продукти и услуги, и така създаденото ново измерение за действие и реорганизация в обществото“ [4].

Целите на иновацията се конкретизират в педагогически план – усъвършенстване на учебно-възпитателната работа, повишаване на качеството на образователната услуга, ефективността по отношение на професионалната и общообразователната подготовка, която дава възможност на обучаваните за реализация в живота.

Иновационният процес преминава през различни етапи:

- оповестяване необходимостта от нововъведението и разработване начин за разрешаване на проблема;
- апробиране с цел внасяне при необходимост на поправки, експертна оценка, разпространяване на нововъведението до ползвателите;
- използване на нововъведението в образователните учреждения след задълбочен анализ на недостатъците;

Според М. Стефанова педагогическата иновация е : „научно-педагогическо решение на педагогическа изследователска или творческа задача, която се характеризира с въведена в практиката социално-индустриализирана новост, полезност и приложимост, както и с възможно и необходимо законово право на претенция”, тя допълва – „Заедно с това педагогическата иновация притежава индивидуална ценност” [9].

В съвременната детска градина, особено в новата технологична епоха е необходимо използването на иновативни педагогически технологии и методи, които да поставят детето в центъра на педагогическите процеси.

За предучилищна възраст най-подходящи са технологиите ориентирани към личността, които отговарят на възрастовите особености и възможности на децата. Едни от тези технологии, които оказват добро влияние върху детското развитие и педагогическия процес са:

- хуманно-личностната технология на Ш. Амонашвили;
- технологията на съвместната (груповата) работа.

Едни от посоките за развитието на съвременната образователна среда са създаване и разпространяване на технологични иновации и на педагогически иновации.

Технологичните иновации в образователната дейност водят до разработване и прилагане на нови методи и техники на процеса на обучението и ученето през целия живот и променят стиловете на преподаване и учене. Това предполага създаването на нова образователна среда, в която учещия променя позицията си, подпомаган от учителя, който е в ролята на новатор или майстор-новатор.

Интерактивните методи и технологии са условие за постигането на качествен образователен процес в детската градина и изпълнението изискванията на новата образователна парадигма.

При това интерактивното обучение се активират всички видове процеси, които съпътстват ученето: изследване, опознаване, практическо приложение, общуване. Интерактивният подход насърчава проявата и развитието на личността.

Едни от средствата за игра и забавление при по-малките деца е интерактивната книжка. Освен занимателна, интерактивна книжка е и обучаваща – в процеса на игра малките деца развиват въображението си, подобряват фината моторика - придобиват умения да закопчават и разкопчават ципове, катарамии, копчета, да завързват и развързват връзки, научават цветовете и формите, цифрите, буквите и много други неща, свързани с нашето ежедневие.

Фиг. 1

При прилагането на интерактивните методи е необходимо да се приложат различни подходи, които гарантират успешното реализиране на предварително поставените цели. Изследователите се обединяват около следните интерактивни подходи: творчески задачи;

работа в малки групи; обучаващи игри (дидактични, ролеви, делови игри имитации); ситуативни подходи; социални проекти – драматизации, приказки, песни, изучаване и затвърждаване на новия материал (работа с нагледни пособия)

Тези подходи биха могли да се приложат и при разработването и употребата на лапбук при 6–7 годишните деца.

Използването на лапбукът като интерактивен метод във възпитателно-образователния процес на 6–7 годишните деца е необходимо да приложим някои подходи, чрез които се гарантира успешното реализиране на поставените целите. Такива интерактивни подходи са творчески задачи, социални проекти, обучаващи игри. Работата с Лапбук е интерактивен метод за повишаване на познавателната активност при 6–7 годишните деца

Творческите задачи са учебни задания, които изискват от децата възпроизводство на информация, творчество, доколкото заданието съдържа елемент на неизвестност и има няколко подхода. Това предполага поставяне на задачи за пресъздаване поведението на герои от литературно произведение, моделиране на образи и предмети, илюстрация на приказка. По този начин децата имат възможност да избират сами какъв ще е образът, но и средствата, и методите за постигане то му. Работа в малки групи е интерактивен метод лежащ в основата на съвременната технология „Работа в групи”.

Обучаващата игра е интерактивен метод, много подходящ за предучилищна възраст поради това, че при него доминира игровата дейност. Най-подходящи игри са ролевите, подвижните и дидактичните игри. При ролевите игри децата изпълняват реални действия в измислена ситуация. Това стимулира познавателната активност, предлага им образци за подражание, създава условия за упражняване в реално поведение, моделира взаимоотношенията им. Някои от интерактивните игри и упражнения, които се прилагат в детската градина са: „Интервю”, „Открий сезона”, „Верига”(за конструиране на текст по предметни картини), „Минута за говорене”, „Довърши изречението”, „Добри ръце” (игра за разделяне децата на двойки за следващите дейности), „Подари цвете”, „Рисуване със затворени очи” , Магическа пръчка и др.

Социални проекти е метод, който включва използване на разкази и драматизации на приказки с цел нравствено възпитание, овладяване на изразителна реч, както и развитие на общуването между децата (формира умения за работа в екип). [7]

Интерактивните методи като иновация спомагат за създаването на нова образователна реалност. Целта им е повече и по-качествени взаимодействия между участниците в процеса на обучение. Чрез интерактивните методи се постига индивидуалност, творчество, разнообразие, удоволствие, стимулиране, самоуважение, сътрудничество, успех, работа в екип, интерес.

Съществуват различни определения за лапбука. Според едни автори той е **средство** за обучение [8], според други е **метод** [3], а трети го класифицират като **специфична форма** за организация на учебния материал [1].

Думата лапбук произлиза от англ. lapbook, което буквално се превежда като „сгъваема, наколенна книга“ (lap – сгънат, коленна book – книга) или това е малка сгъваема информационна книжка, в която са събрани всички материали по дадена тема. За първи път терминът „лапбук“ е въведен от Тами Дюби (TammyDuby) – майка и писателка от Вирджиния, която систематизира информацията по дадена тема в малка картонена папка, за да я използва при обучението на децата си. Тъй като самата книжка е малка и може да се събере на коленете на всяко дете, тя я нарекла лапбук. Така той навлиза в американската образователна система, и най-вече в домашното образование – Homeschooling – с цел да се представи по увлекателен начин изучавания материал. Информацията в тази интерактивна книжка се представя чрез няколко малки сгъваеми книжки – „мини книжки“ и други материали, които са подчинени на една обща тема.

Лапбукът осигурява интерактивно пространство чрез различни подвижни елементи, отварящи се прозорци, врати, джобове, разтварящи се или сгъващи се листи, пликосе и други се представя необходимото за усвояване учебно съдържание по дадена тема. В тези подвижни елементи могат да се поставят рисунки, гатанки, стихотворения, пъзели, картини, приложения, игри и др. По този начин вниманието на детето се привлича и се провокира интереса му както

към самата книжка, така и към информацията в нея. Така представен – по интересен, забавен и любопитен начин, обучението на децата преминава много по-лесно, интересно, забавно, ефективно и различно, затова се счита, че лапбукът може да намери приложение и в българската детска градина и училище [11].

Лапбукът е един от творческите начини за показване на проучвания, проекти или теми с помощта на компютър или на ръка за повечето възрасти. Направите ли своя собствена информационна книжка – лапбук – излиза по-евтино, по-творчески и е уникална [12].

Всеки лапбук е оригинално творение, той е различен в зависимост от темата и творение, и ще се цени високо години напред. Няма правилен или грешен начин да направиш лапбук.

Процесът е това, което ще помогне на децата през целия живот - проучване, планиране, креативност, представяне, оценка.

Направената колекция/библиотека/ може да се използва в различни области. Изработването ѝ въвлеча детето в различни занимания, активизира различни сетива и запомнянето става неусетно [12].

Информационната папка може да се използва както при запознаване с новия материал, така и на по-късен етап при преговора и затвърждаването му. Когато се разработва една такава папка се научават много неща, които на пръв поглед нямат много общо с темата. Кръгзорът на детето се разширява, то разбира, че нещата в природата и социалните процеси се намират в непрекъснато взаимодействие и връзки.

Фиг.2

Целта е начини на приложение на иновационни методи при 6-7-годишните деца - създаване на условия за ориентираност към интереса и към мотивацията на детето (ученика), към възрастовите и социални промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика; успешно интегриране на образователното съдържание.

Цел на образователното направление Околен свят е да се реализира педагогическото взаимодействие, насочено към социализиращите процеси - изграждане на адекватна представа за обкръжаващата близка социална среда, придобиване на култура на поведение, социални умения за общуване и самостоятелна детска игрова дейност като предпоставка за готовността за училище. [13]

Задачи:

1. Интерактивно учене чрез действия, занимания и игра
2. Интерактивен метод – начин на „самообучение” в подготвителна група
3. Изграждане на „забавен кът” в детската градина
4. Възпитаване у децата на самоуважение, сътрудничество, толерантност.

Дейности:

м. април:

1. Обособяване на „забавен кът” в детската градина
2. Определяне на „лапбук ден” и оформяне на информационни табла
3. Работа по лапбук „Пролет” - ОН, „Околен свят”

м. май:

1. Презентации „Пролет“

2. Диагностика - Брой на обхванатите деца на възраст 6 -7г.

м.юни:

1.Съпоставяне на резултатите от диагностицираните деца (лапбук, мултимедийни продукти – презентации, компютърни дидактични игри, интерактивни играчки)

2.Успешно интегриране на образователното съдържание

Лапбукът предлага един поглед върху темата „Пролет“

На корицата на папката е поставена илюстрация на пролетен пейзаж с цъфнали дървета, патенце и зайче, 3 D тревички и пеперудка. На гърба на лапбука е разположен лабиринт. Децата трябва да намерят пътя, който свързва кокошката и пилецето. Всяко дете може да работи с маркер, ако има необходимост. Фолиото, с което е покрит лабиринта, позволява изтриване и повторно използване.

Информационната папка започва с представяне на един от символите на нашата страна - розовите полета и брането на благоуханните цветове. Тук може да се разкаже повече за розобера и използването на розовото масло.

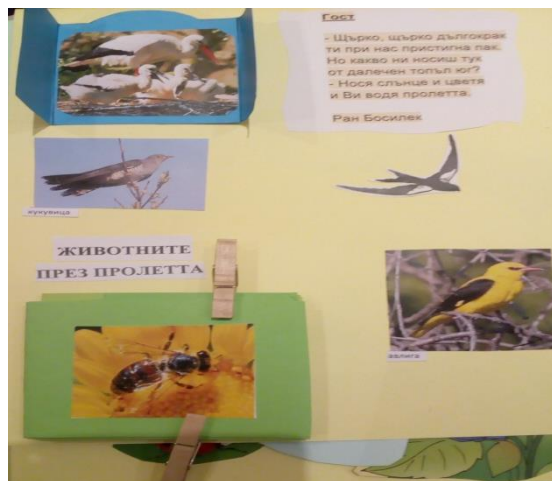
Трите пролетни месеца – март, април и май, са представени с красиви снимки, картинки, илюстрации.

В лапбука има интересна игра: „Открий сезона“ – децата трябва да разпознаят сезоните и да открият, кой от тях липсва. Има и колело на сезоните – календар, чрез завъртането на което разпознават кой е сезона и през кои месеци е всеки сезон. В плик са поставени пролетни оцветявки и лист, на който може да нарисуват пролетта.

На следващата страница в лапбука, децата трябва да познаят какви промени настъпват през пролетта и какво е времето през този сезон.

С пролетните птици – (авлига), щъркел, лястовичка, славей, децата се запознават и затвърждават посредством красиви снимки и изпяват песента „Щъркел шарен дългокрак“.

Стихотворение на тема “Гост“ (Ран Босилек).

Децата затвърждават пролетните плодове и зеленчуци чрез интерактивната игра - "Интервю" – участват всички деца от групата: необходими материали – картинки,с изображения на плодове и зеленчуци, които са на брой половината от броя на децата. Всяка от картинките е разрязана на две части. Педагогът раздава на половината от децата в групата половинките от разрязаните картинки.На другата половина дава останалите от разрязаните картинки. Обяснява на децата, че всяко трябва да намери детето,което има другата част от картинката и с него да проведе интервю.Децата застават по двойки и си задават въпроси в продължение на 5 минути.След проведените интервюта педагогът предлага да представят информацията,която са получили от интервюто(всяко дете разказва за своя събеседник).

По надолу е илюстриран панер и е поставен плик с изображения на плодове и зеленчуци. На децата се поставя задачата да сложат в панера само пролетните плодове и зеленчуци.

На същата страница има апликирани пролетни животни, които са скрити под различни въртящи се букви. От децата се изисква да открият с коя буква започва даденото животно и да я поставят над него.

На другата страница в плик са поставени оцветявки на птици, тук децата трябва да съставят думи от сричките под изображенията. Например – па-те, пи-ле.

Пролетта е сезон, през който има много празници.

Илюстрацията, на която е изобразено дете, което подаряват букет на майка си, може да вдъхнови малките деца да изненадат приятно майките си за празника. В скрити прозорчета с картинки са дадени примерни отговори на въпроса „Каква е моята майка?“. Децата могат да споделят своите мисли за майките си и да дадат и различни определения за тях – добра, красива, умна, сръчна и пр.

Децата могат да открият и в плик кои са пролетните цветя.

Да изиграят - интерактивна игра: „Подари цвете” - Участват всички деца в групата. Необходимо е едно цвете. Педагогът дава на едно дете от групата цветето и обяснява защо. Например обичам мама, защото е добра. На свой ред това дете трябва да подари цветето на друго дете от групата и също да обясни мотивите си за подаряване на цветето и т.н.

Празникът на мама е много интересен за децата, може да кажат стихотворение за мама. След което да открият и подредят пъзела, който представлява букет за мама.

Следват страници с пролетните празници и официални празници. Задачата е децата да открият кои са пролетните празници и да разкажат какво знаят за тях.

Баба Марта е любим празник на децата. Може да разкажат за изработването на мартеничките за обичаите, свързани с тях.

Представени са изображения на Осми март, Първа пролет, Лазаровден, Цветница, Великден, Гергьовден.

В тази информационна папка се отбелязва и националният празник на България. За него се изработва българското знаме оцветяване, апликиране (по избор). Могат да кажат стихотворението „Аз съм българче” от Иван Вазов, което е в плика при българското знаме за апликиране.

Семействата се подготвят за посрещането на Великден – рисунки представят подготовката за празника. Децата могат да разкажат, като си помагат с илюстрациите. За всяко дете са предвидени картинки за оцветяване, посветени на големите празници Връбница (Цветница) и Великден.

Разказче или стихче за Връбница, Цветница затвърждава и обогатява знанията на децата с обичаите за Цветница. Обръща се особено внимание на боядисването на великденските яйца. Децата може да изпеят песничката за „Великден”.

Снимки, които представят големите християнски празници Великден и Гергьовден. Оцветявки за празниците, както и стихотворения за родината, за Гергьовден, за Св.Св. Кирил и Методий и още пролетни оцветявки.

В лапбука има и страница с оригами – децата могат да си направят щъркел, калинка или нещо друго от тази страница.

Комплект от картички сочат какъв е трудът на хората през пролетта и как децата могат да помагат на възрастните.

Как децата спортуват през пролетта.

За празника 24 май в специални цветя са поставени буквите, които децата могат да открият и да оцветят и съставят думи.

След разглеждане на лапбука като иновационен метод, средство и форма за обучение и организация на учебния материал, ще се спрем и на компютърната група като иновационна образователна технология. Тя включва голям брой съвременни технологии: информационни, мултимедийни, интернет, диалогови, конферентни, дистанционни, непрекъснати, виртуални. Мултимедийните технологии разрешават практическото реализиране на много идеи в образованието – от дейностния подход и интегративното учене до метода на проектите и креативното учене [4].

Всички тези съвременни образователни технологии можем да ги наречем интерактивни технологии.

Една от тези интерактивни технологии е и работата с интерактивна дъска, тъч-скрийн и с писалка, интерактивна играчки. Интерактивната дъска, създава неограничени възможности и предизвикателства на съвременното образование, която освен това подпомага и улеснява интегрирането с други технологии. Интерактивната дъска обезпечават голямо пространство, на което да се видят ресурсите, да се демонстрират техники и да се дадат указания на група или клас. Софтуерът (програмите) за интерактивна дъска може да бъде използван да документира тези процеси и да ги комбинира с друга медия. Използването на интерактивна дъска допринася за нарастване на ефективността в процесите на преподаване и възприемане на учебния материал [2].

Тя превръща традиционното обучение в интерактивно и децата овладяват образователното съдържание под формата на интерактивна игра. Педагогическото взаимодействие се осъществява леко, достъпно и приятно, а детето е поставено в неговия център. Педагогическите ситуации представят както използването на интерактивната дъска като нагледно средство /напр. илюстрации за преразказване на приказки/, така и за интерактивни игри и упражнения по всички образователни направления. Децата с интерес могат да решават задачи по математика, да броят, да групират множества, да оцветяват, да правят звуков анализ на думата, да моделират изречения, да разказват приказки, да затвърдяват и разширяват знанията си за цветовете, превозните средства, различните видове животни и др. Анимацията и ефектното озвучаване засилват интереса на децата и желанието им да участват в интерактивни игри и упражнения. Независимо от това, че различния начин на въвеждането на интерактивния метод в образователния процес не е необходимо цялата педагогическа ситуация да се осъществява пред интерактивната дъска, а да се редуват интерактивните игри и упражнения с други дейности като подвижни игри, подходящи танци, песни, художествена литература и др., за да не се изморяват децата и да се поддържат постоянно тяхното внимание и интерес. Възможно е и всяко едно дете от групата да работи индивидуално на интерактивната дъска, за да се чувства то значимо и да се задоволи неговият стремеж към новото, интересното, интерактивното. Родителите на децата също може да се включат в открити ситуации или празници като партньори на учителите в педагогическия процес.

1. Интерактивните методи, технологии и подходи са условие за постигането на качествен образователен процес в детската градина и изпълнението на изискванията на новата образователна парадигма.

2. Учителите могат да използват разработени мултимедийни продукти на различни издателства под формата на мултимедийни презентации и ситуации, обработеното изображение, учебното видео и слайд шоу са отлични методи и средства за представяне на образователното съдържание в детската градина. Веднъж създадени, тези IT – продукти биха могли да се използват многократно, децата ги възприемат с удоволствие. Тук използваме презентации за Пролетта:

- те предлагат изключително висока нагледност чрез илюстрации, снимки, видео, озвучаване, анимация;

- дават възможност на учителя да реализира разнообразни връзки между образователните направления чрез интердисциплинарен подход;

- работа в екип и трайни знания;

- формират у децата качества като организираност, инициативност, отговорност, любознателност и желание и мотивация за учебна дейност под формата на интерактивна игра.

За да усвоят неусетно учебното съдържание в игрова форма, на децата могат да се предоставят и интерактивни играчки като интерактивна пчела, видео-камера, работа с микрофон и други, а също и да се разработят различни видове игри по направления.

Използването на интерактивни методи и мултимедийни продукти в обучаващи ситуации в предучилищното образование допринася за пълноценно и ефективно реализиране на обучението на децата, стимулира мисленето, активира опита им, осигурява разнообразни форми и интеграция между отделните направления в учебния процес, допринася за осъществяване на различни учебни практики, показва резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата по образователни направления.

Интерактивните методи и технологии са условие за постигането на качествен образователен процес в детската градина и изпълнението изискванията на новата образователна парадигма.

References:

1. Azarova, OI. Lapbook: Using the Lessons of Biology, 2015. <http://nsportal.ru/shkola/biologiya/library/2015/02/03/lapbook-ispolzovanie-na-urokakh-biologii>
2. Angelov, A. , G. Momcheva - Gardeva, , T. Srebrevna, . Uspeshna rabota s interaktivna daska (Successful work with interactive white board). S., 2013
3. Burdovitsina, V., Lapbook and with what it is eaten. Lapbook or cot-book, 2013. <http://homeedukr.blogspot.bg/2013/01/lapbook.html>
4. Krasteva, St., Sociologist Pedagogical Aspects of Innovation in Secondary Education. Autoabstract of dis., S., 2008
5. Pavlov, D. Obrazovatelni informacionni tehnologii (Educational Information Technology Modul I – S.,2001
6. Pavlov, D. Obrazovatelni informacionni tehnologii (Educational Information Technology Modul I – S.,2003
7. Fakirska, Y., Preduchilishtna pedagogika. Savremenni proektsii i problem (Preschool Education. Modern projection sand problems), Ruse. 2012
8. Takvorian – Solakian Levon., Inovatsionni obrazovatelni tehnologii i podhodi (Innovative education technologies and approaches), IK “Fenomen”,2012
9. Chabutkina Al. Proect „Babochka – lapbook“, 2013. <https://www.babyblog.ru/community/post/weeks/100635>
10. <http://www.itlearning-bg.com/magazines/Spisanie2015/>
11. <http://www.itlearning-bg.com/magazines/Spisanie2016/>
12. <https://lapbooking.wordpress.com/lapbook/>
13. Ordinance № 5 from 03.06.2016 for pre-school education, State Gazette, №46 from 17.06.2016, in power from 01.08.2016

*Ирина Б. Стоянова- докторант
ШУ „Епископ Константин Преславски“
катедра ТОПО и ПУНУП*